

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Coompanion remissvar gällande "En fondstruktur för innovation och tillväxt"

(SOU 2015:64)

Coompanion är en företagsrådgivande organisation för människor som vill starta företag tillsammans, i kooperativa verksamheter. Vi finns på 25 platser i landet och är representerade i Sveriges samtliga län. Coompanion breddar entreprenörskapet och ger människor som vill förverkliga företagsidéer tillsammans skräddarsydd information, företagsrådgivning och utbildning - från idé till framgångsrikt företagande. Kooperativt företagande är entreprenörskap på alla nivåer och kan bedrivas i ekonomisk förening, aktieföretag eller handelsbolag. Oftast startar kooperativa verksamheter i form av ekonomisk förening. Coompanion har ca 120 medarbetare samt ägs och styrs lokalt av över 950 medlemmar vilka precis som vi, vill verka för ett demokratiskt företagande där samarbetet och allas engagemang är rena drivhuset för ekonomisk, social och hållbar tillväxt.

Vid de årliga utvärderingarna av de företag vi hjälpt till att starta eller utveckla, återkommer att majoriteten beskriver tillgång till kapital och finansieringsstrukturer som främsta hinder för start eller tillväxt. Coompanion **välkomnar** därför utredningen om en fondstruktur för innovation och tillväxt och understryker att frågan är mycket viktig för de företag som vi representerar, främst nykooperativ.

Coompanion anser att underlag, bakgrund och generell inriktning i utredningen är i stort sett bra (d.v.s. kartlägga behovet av statliga marknadskompletterande finansieringsinsatser och lämna förslag till hur dagens insatser kan göras mer effektiva), men vi vill dock påpeka **avsaknaden av analys av företagens utmaningar** (d.v.s. ändamålsenliga med avseende på deras förmåga att möta de finansieringsbehov som den privata marknaden inte tillgodoser).¹ För de företag vi på Coompanion representerar, d.v.s. företag inom den sociala ekonomin (kooperativ, föreningar, stiftelser eller samägt företagande) är utmaningarna för tillgång till finansiering liknande i många fall som mikro och småföretagens. Den stora skillnaden är dock att när mikro eller småföretagen växer, får de tillgång till det finansiella systemet som existerar, vilket oftast inte är möjligt för företagen inom den sociala ekonomin. Det saknas helt och hållet ett ekosystem för finansiering av dessa företagsformer. Kooperativa och idéburna

¹ Uppdraget enligt 5.1 , sid 65

företag ökar och växer starkt inom alla branscher runt om i Europa, likväl som i Sverige. På många håll har denna sektor också identifierats som en stark tillväxtsektor. Detta avspeglas inte minst i "Initiativ för socialt företagande; Skapa förutsättningar för att främja sociala företag inom ramen för social ekonomi och innovation" (KOM2011:682). För att utveckla dessa företags fulla potential identifieras 11 nyckelåtgärder inom lagstiftning, synlighet och finansiering. För det sistnämnda hänvisar Kommissionen till att man på EU-nivå infört investeringsfond (EUSEF), uppmanar medlemsstater att tillse att medel från strukturfonder används proaktivt för att stärka dessa företag samt att lagstiftning för mikrokrediter måste utvecklas nationellt. Vi saknar hela denna aspekt i både bakgrundsanalysen som i förslagen i utredningen.

Coompanion **stödjer** utredningens förslag om att allt statligt riskkapital och statlig utlåning bör vara **marknadskompletterande** samt att staten ska undvika att bli dominerande ägare.²

Coompanion **uppmuntras av** att utredningen har **identifierat företagens tidiga faser** som den del som främst behöver marknadskompletterande insatser. Vi uppmanar dock att inte begränsa intermediära aktörer till ALMI och Vinnova, utan också uppmärksamma det arbete som vi i Coompanion tillför till dessa företag. Vi förväntar oss att även vi **erbjuds ökade medel för idéburet, kooperativt och socialt företagande** så även dessa typer av företag har lika villkor att startas och att vi på samma sätt kan nå fler antal entreprenörer, innovatörer och blivande företagare.³

Coompanion **stödjer** till fullo ett **finansiellt ekosystem** och håller med utredningen om att detta är nödvändigt för att öka kapitaltillgången för företag i Sverige. Vi har länge arbetat för ett finansiellt ekosystem för den sociala ekonomins företag som bl.a. innefattar medverkan från flera olika berörda parter, hybridkapitallösningar och tålmodiga kapitallösningar med garantisystem. Många av dessa insatser återspeglas i utredningens förslag, men vi saknar **hur detta även kan komma tillväxtföretag** som drivs **idéburet eller kooperativt** till del.⁴

Coompanion **stödjer** förslaget att en ny struktur för det statliga riskkapitalet skapas genom **Fondinvest AB**, grundat i att dagens struktur är svåröversiktlig och därmed svårstyrd. Vi har inga invändningar till förslagets ekonomiska nivåer.⁵

Coompanion **stödjer** utredningens förslag att fonden ska prioritera att investera i fonder riktade mot det identifierade finansieringsgapet, dvs. i intervallet 5-50 miljoner kronor då detta **kompletterar en marknad**. Dess riskkapitalinvesteringar behöver dock även kunna gå till tillväxtföretag där externt aktieäggande eller inflytande över

² Kapitel 5.1, sid 65, stycke 2 och 3,

³ Kapitel 5.1, sid 66, stycke 4

⁴ Kapitel 5.1, sid 67-68

⁵ Kapitel 5.2, sid 68

verksamhet inte är möjligt (t.ex. generationsskifteskooperativ, personalägda företag och andra nykooperativa verksamheter). Därför efterfrågar Coompanion en utredning som tydliggör **risktagande och garantier** för dessa statliga riskinvesteringar som **inte bara bygger på ägande**. Vi uppmuntras av att **mikrofond** också identifieras som en viktig del i lösningen av underliggande fonder och system samt uppmanar till **dialog och samarbete** med den/de **mikrofonder**⁶ som håller på att byggas upp nationellt och runt om i landet. Drivande i detta arbete är Coompanion tillsammans med Hela Sverige Ska Leva.⁷ Det finns intresse från stora utländska banker och finansieringsinstitut att investera i den sociala ekonomin i Sverige. De efterfrågar en infrastruktur som vi idag saknar, där det behövs en viljeyttring, förståelse och nytänk inom hela detta område för att frigöra den tillväxtpotential som den sociala ekonomin innehar.

Coompanion **stödjer** att Fondinvest ABs verksamhet ska bedrivas i ett av **staten helägt aktiebolag** samt att strukturen ska använda externa experter och specialister för olika ändamål.⁸ För att minimera risken av korrupktion och öka bredden av företag stödjer vi vidare att verksamheten sker med utlysningar om fondåtaganden med överväganden och förslag efter en **fastställd årscykel med utlysning, utvärdering och beslut** om investeringar samt tydliga utvärderingskriterier.⁹

Coompanion **välkomnar** förslaget om ett **statligt garantisystem** i syfte att stödja bankernas utlåning till små företag.¹⁰ Detta är av speciellt intresse för företag inom den sociala ekonomin, där oftast investeringsviljan finns från konventionella finansinstitutioner, men där risktagande oftast saknas. Medlemsstaterna har fått **uppmaning från EU** att undersöka möjligheten att **säkra finansiering genom statligt ägda garantifonder** för att ge den **sociala ekonomin** tillgång till konventionell finansiering. Frankrike har bland annat länge arbetat lyckosamt med statlig garantifond för vissa typer av verksamheter, företagsformer eller ändamål vilket frigör lån och kapital till den sociala ekonomins tillväxtföretag. Coompanion anser därför att det är av speciell vikt att **lyfta fram dessa typer av företag** gällande statliga garantisystem.

Coompanion vill återigen understryka vikten av **innovationslösningar** för verksamheter utanför ALMIs upptagningsförmåga idag. Det gäller främst **sociala innovationer och innovationer i verksamheter där externt ägande utgör en motstridighet** till företagets organisationsstruktur. Vi uppmanar därför även att antingen bredda uppdraget till ALMI eller ge Coompanion motsvarande möjlighet att skapa utrymme för innovationsstöd, genom att öka stödet till rådgivning och möjlighet till finansiering.¹¹

⁶ se t.ex. <http://mikrofonden.se/om-mikrofonden/> eller <http://mikrofondenvast.se>

⁷ Kapitel 5.2 sid 73 - 77

⁸ Kapitel 5.3 stycke 1, sid 78

⁹ Kapitel 5.4, sid 80-81

¹⁰ Kapitel 5.5, sid 84-86

¹¹ Kapitel 5.9, sid 92

Coompanion **välkomnar** kommentarerna om ramverket för **investeringar i form av skatter och skatteregler** och ser fram emot en fördjupad analys av hinder för personalinflytande och personalägande i tillväxtföretag.¹²

Coompanion vill slutligen uppmärksamma på att dagens finansieringsstruktur till största delen är byggd på ägande (aktiekapital) eller skuldsättning (köp av obligationer), vilket också i princip är rådande i utredningen. Externt ägande är i många fall motstridigt i förhållande till de rättsliga former som företag inom den sociala ekonomin verkar inom. Därför **välkomnar** vi de delar som tydliggör behovet av ett **finansiellt ekosystem**, inkluderande mikrofonder och statliga garantier. För oss i Coompanion är kooperativt organiserade företag ett verktyg för tillväxt i områden där ofta de andra företagsmodellerna misslyckas. Det handlar idag mycket om vård/omsorg, kulturella/kreativa näringar och sociala arbetskooperativ. Vi ser också potentialen inom många andra områden, där t.ex. generationsväxlingen¹³ mycket väl skulle kunna lösas med medarbetarövertagande. Allt detta kan dock endast genomföras om tillräckligt kapital tillförs, och inte, som idag, då det finansiella systemet tyvärr diskriminerar en hel företagsform.

Som beskrivet ovan **välkomnar vi utredningen** men vill poängtera att det är viktigt för oss att **finansieringsinsatserna breddas så samma tillgång till finansiering också erbjuds kooperativa, idéburna och sociala företag i start- eller tillväxtfas.**

Gordon Hahn
Ordförande Coompanion Sverige

COOMPANION
KOOPERATIV UTVECKLING

Coompanion Sverige
Box 16355
103 26 Stockholm
www.coompanion.se
08 51516660

¹² kapitel 5.10, sid 96-98

¹³ Inom 5 år kommer 175 000 företag (23% av Sveriges företagare) behöva växlas till ny ägande och drift. Cirka 37 % (64 750 st) av dessa kommer inte skiftas inom familjen, ej heller säljas till utomstående entreprenörer, utan riskeras att avvecklas (källa: företagarna 2011). Personalövertagande är det mest troliga lösningen för att inte behöva avveckla, men då behövs nya finansieringsstrukturer.